

تقویم تاریخ دفاع مقدس

(سال سربلندی)

www.ketab.ir

عنوان و نام پدیدارنده:

تقویم تاریخ دفاع مقدس (سال سربلندی) تهیه و تدوین مرکز پژوهشهای
دفاع مقدس نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی؛ تألیف: فرهاد بهروزی؛
[ویرایشگر: میدرضا هدایت عبدی، شعاع‌الدین فلاح‌دوست].

مشخصات نشر:

تهران: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری:

۲۲۰ ص.؛ ۲۰×۲۵، نقشه، نمونه، عکس.

فروست:

مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۷۲؛ ۳۸۰؛ ۴۰۹؛ ۴۴۵؛ ۴۸۶؛ ۵۰۴؛ ۵۲۸؛ ۵۴۲؛ ۵۶۰؛
۵۶۸؛ ۶۰۶؛ ۶۳۳؛ ۶۳۷؛ ۶۵۳؛ ۶۷۱؛ ۶۹۰؛ ۶۹۸؛ ۷۴۵؛ ۷۶۷؛ ۸۲۷؛ ۸۳۹؛ ۸۴۳؛ ۸۴۴؛
۸۷۵؛ ۹۱۷؛ ۹۲۸؛ ۹۵۶؛ ۹۵۷؛ ۹۹۷.

شابک:

دفاع مقدس؛ ۲۷؛ ۲۸؛ ۲۹؛ ۳۰؛ ۳۲؛ ۳۳؛ ۳۴؛ ۳۵؛ ۳۶؛ ۳۷؛ ۳۸؛ ۳۹؛ ۴۰؛ ۴۱؛ ۴۲؛
۴۳؛ ۴۴؛ ۴۵؛ ۴۶؛ ۴۷؛ ۴۸؛ ۴۹؛ ۵۰؛ ۵۱؛ ۵۲؛ ۵۳؛ ۵۴؛ ۵۶؛ ۵۷؛ ۵۸؛ ۵۹؛
(دوره): ۹۸-۹۶۴-۴۱۹-۰۹۴-۰۰.

۴۵۰۰۰۰ ریال (گالینگور)؛ (ج. ۳۱) - ۷ - ۴۱ - ۹۶۴ - ۹۷۸؛

جلد اول و چهارم، پنجم، ششم، سیزدهم و چهاردهم، پانزدهم، هجدهم، نوزدهم،
بیست و دو، بیست و پنج و سی و یکم مجموعه حاضر تألیف فرهاد بهروزی است.
جلد یازدهم، دوازدهم، پانزدهم، شانزدهم، هجدهم، بیست و یکم، بیست و دوم،
بیست و سوم و بیست و چهارم مجموعه حاضر نیست.
جلد دوم، سوم، هفتم، هشتم، نهم، دهم، شانزدهم، هفدهم، نوزدهم، بیست و یکم،
بیست و هفتم، بیست و هشتم، بیست و نهم و سیام توسط مرکز پژوهش‌های دفاع مقدس
نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران، به کوشش سعید پورداراب تهیه شده است.
نمایه.

یادداشت:

وضعیت فهرست نویسی:

کتابنامه.

موضوع:

جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷- سالشمار.

شناسه افزوده:

ایران. ارتش نیروی زمینی. مرکز پژوهشهای دفاع مقدس.

شناسه افزوده:

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی.

شناسه افزوده:

ایران. ارتش نیروی زمینی، معاونت عملیات

رده‌بندی کنگره:

DSR ۱۶۰۲ / ت ۷ ۱۳۸۴

رده‌بندی دیویی:

۹۵۵/۰۸۴۳۰۲

شماره کتابشناسی ملی:

۳۰۳۹۵ - ۸۴.

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات

عنوان: تقویم تاریخی دوره ۴۰ س، جلد سی و یکم، حوادث اسفند ۱۳۶۱

(سازمان اسناد و کتابخانه ملی)

تألیف: مرهاد بهروزی

نوبت چاپ: اول، تابستان ۱۳۹۵

شمارگان: ۲۰۰۰ قیمت: ۴۵۰۰۰ تومان

حروف چینی و لیتوگرافی: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

چاپ و صحافی: چاپخانه مرکز اسناد انقلاب اسلامی

شابک: ۰-۷۹۷-۴۱۹-۹۶۴-۹۷۸

ISBN: 978-964-419-797-0

شابک دوره: ۰-۰۹۴-۴۱۹-۹۶۴-۹۷۸

ISBN 978_964_419_094_0

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است.

نشانی: تهران، خیابان شریعتی، نرسیده به میدان قدس، روبه‌روی پمپ بنزین اسدی، پلاک ۱۹۵۴،

مرکز اسناد انقلاب اسلامی. صندوق پستی ۱۹۳۹۵/۳۸۹۶ تلفن: ۲۲۲۱۱۱۹۴ تلفکس: ۲۲۲۱۱۱۷۴

www.irdc.ir

فهرست مطالب

۹	 مقدمه
۱۱	 پیشگفتار
۲۷	 حوادث و رویدادهای یکم اسفند ماه ۱۳۶۱
۶۱	 حوادث و رویدادهای دوم اسفند ماه ۱۳۶۱
۸۳	 حوادث و رویدادهای سوم اسفند ماه ۱۳۶۱
۱۰۳	 حوادث و رویدادهای چهارم اسفند ماه ۱۳۶۱
۱۳۱	 حوادث و رویدادهای پنجم اسفند ماه ۱۳۶۱
۱۵۷	 حوادث و رویدادهای ششم اسفند ماه ۱۳۶۱
۱۹۱	 حوادث و رویدادهای هفتم اسفند ماه ۱۳۶۱
۲۰۹	 حوادث و رویدادهای هشتم اسفند ماه ۱۳۶۱
۲۳۹	 حوادث و رویدادهای نهم اسفند ماه ۱۳۶۱
۲۶۹	 حوادث و رویدادهای دهم اسفند ماه ۱۳۶۱
۳۰۵	 حوادث و رویدادهای یازدهم اسفند ماه ۱۳۶۱
۳۳۷	 حوادث و رویدادهای دوازدهم اسفند ماه ۱۳۶۱
۳۶۳	 حوادث و رویدادهای سیزدهم اسفند ماه ۱۳۶۱
۳۸۵	 حوادث و رویدادهای چهاردهم اسفند ماه ۱۳۶۱
۴۰۳	 حوادث و رویدادهای پانزدهم اسفند ماه ۱۳۶۱

۴۴۳.....	حوادث و رویدادهای شانزدهم اسفندماه ۱۳۶۱
۴۸۱.....	حوادث و رویدادهای هفدهم اسفند ماه ۱۳۶۱
۵۲۹.....	حوادث و رویدادهای هجدهم اسفندماه ۱۳۶۱
۵۵۷.....	حوادث و رویدادهای نوزدهم اسفند ماه ۱۳۶۱
۵۸۹.....	حوادث و رویدادهای بیستم اسفند ماه ۱۳۶۱
۶۱۱.....	حوادث و رویدادهای بیست و یکم اسفندماه ۱۳۶۱
۶۴۹.....	حوادث و رویدادهای بیست و دوم اسفندماه ۱۳۶۱
۶۸۳.....	حوادث و رویدادهای بیست و سوم اسفندماه ۱۳۶۱
۷۴۵.....	حوادث و رویدادهای بیست و چهارم اسفندماه ۱۳۶۱
۷۷۷.....	حوادث و رویدادهای بیست و پنجم اسفندماه ۱۳۶۱
۸۰۹.....	حوادث و رویدادهای بیست و ششم اسفندماه ۱۳۶۱
۸۳۹.....	حوادث و رویدادهای بیست و هفتم اسفندماه ۱۳۶۱
۸۷۵.....	حوادث و رویدادهای بیست و هشتم اسفند ماه ۱۳۶۱
۸۹۹.....	حوادث و رویدادهای بیست و نهم اسفند ماه ۱۳۶۱

نمایه ۹۲۷

مقدمه

کتاب پیش رو از مجموعه «تقویم تاریخ دفاع مقدس» به شرح حوادث دفاع مقدس و بازتاب‌های سیاسی آن در داخل ایران و سطح جهان در ماه پایانی سال ۱۳۶۱ می‌پردازد. امسال در جبهه‌های جنگ سالروز و پیشروی‌های درخشان و بی‌امان رزمندگان اسلام بود. در ماه آغازین سال، خرمشهر پس از ۱۴ ماه اشغالِ بعثی‌ها به دست پرتوان رزمندگان اسلام فتح شد و آغاز تهاجم نیروهای جمهوری اسلامی ایران، رژیم بعثی عراق را به موضع انفعال کشاند که نتیجه‌ی آن عقب‌نشینی ارتش عراق و بازسازی خط دفاعی خود و ایجاد استحکامات و موانع در مرزها بود. اما هم‌زمان، استرژم جمهوری اسلامی نیز همگام با تحولات جبهه‌های جنگ در این سال - بعد از فتح خرمشهر - از تثبیت دشمن و آزادسازی مناطق اشغالی به تنبیه متجاوز و وادار کردن آن به قبول شرایطِ حقوق‌جمهری اسلامی تغییر یافت که عملیات محرم، رمضان و والفجر مقدماتی در همین راستا صورت گرفت.

در عرصه‌ی دیپلماتیک نیز جمهوری اسلامی ایران توانست با جلوگیری از برگزاری هفتمین اجلاس سران جنبش عدم تعهد در بغداد، رژیم بعثی عراق را از جلب حمایت جهانی محروم سازد و در مقابل چهره‌ی متجاوز را بیشتر و بهتر به جهانیان معرفی کند.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی در راستای ثبت و ضبط حماسه‌های ماندگار هشت سال دفاع مقدس و انتقال آن به نسل‌های کنونی و آینده اقدام به انتشار این اثر نموده است.

در پایان ضمن تقدیر از مؤلفان و فراهم‌آوردندگان این کتاب و کل مجموعه، از همکاران

محترم در مؤسسه‌ی فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی تقدیر و تشکر می‌شود.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی

www.ketab.ir

پیشگفتار

سال ۱۳۶۱ در این ماه روزهای پایانی خود را می‌گذراند، از نظر حوادث و رویدادها و جریان‌های جنگ تحمیلی، از بزرگ‌ترین سال‌های جنگ بود. سالی که در آغازین روزهای حلولش در دوم فرووردیه، عملیات بزرگ فتح‌المبین در غرب شوش و دزفول و غرب رودخانه‌ی کرخه با رمز یا «هر» آغاز شد و با تلاش ارتش جمهوری اسلامی ایران، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و بسیج عظیم نیروهای مردمی، حدود ۲۴۰۰ کیلومتر مربع از خاک میهن آزاد گردید و ضمن تحمیل ضایعات فراوان به دشمن بعثی، بیش از ۲۵ هزار نفر از آنان کشته و ۱۵ هزار نفر به اسارت درآمدند. متعجب این فتح بزرگ، باز دیگر نامی مقدس بر عملیاتی مقدس درخشید و در دهمین روز دومین ماه این سال، عملیات بیت‌المقدس در غرب کارون، جنوب غربی اهواز و شمال خرمشهر با رمز یا «س» این ابطال و باز هم با تلاش ارتش و نیروهای سپاه و بسیج آغاز گردید و پس از ۲۵ روز، در بی‌امان، خرمشهر، هویزه، پادگان حمید و شلمچه، جاده‌ی اهواز - خرمشهر، کرخه‌ی نر و جاده‌ی سوسنگرد - هویزه آزاد شد و بسیاری از تجهیزات دشمن منهدم گردید و ۱۶۵۰۰ تن از نیروهای دشمن کشته و زخمی شدند و ۱۹ هزار بعثی به اسارت گرفته شدند. با وجود این پیروزی‌های درخشان که در ۴ ماه اول سال ۶۱ به وقوع پیوست، نیروهای متجاوز عراقی تا حوالی مرز به عقب رانده شدند. در بیست و سومین روز از چهارمین ماه سال، عملیات رمضان با رمز یا «صاحب‌الزمان» (عج) ادرکنی در شرق بصره آغاز شد و نیروهای نجیب و مؤمن ایران، نیروهای ارتش بعث را از منطقه‌ی زید به عقب راندند و ضمن تحمیل ضایعات فراوان به دشمن، ۷۴۰۰ نفر از نیروهای عراقی کشته شدند و ۱۳۱۵ نفر نیز به اسارت نیروهای ایران درآمدند.

همزمان حاکم خونریز بغداد با بمباران مناطق مسکونی خرم‌آباد، ۳۶ نفر از مردم بی‌گناه این شهر را به شهادت رساند و سیصد نفر را نیز مجروح نمود و بار دیگر و در بیست و پنجمین روز تیر ماه، تیرکینه‌های دیرینه‌ی بعثیون از هواپیماهای دریافتی از داعیان آزادی، بر سر بی‌گناهان همدان باریدن گرفت و ۱۳۰ نفر بی‌گناه به شهادت رسیدند و ۵۷۰ نفر مجروح شدند. سال ۱۳۶۱ بی‌وقفه با روند حوادث به پیش می‌رفت. در ماه‌های مرداد و شهریور در جای‌جای مناطق عملیات مختلفی صورت پذیرفت تا عملیات حماسه‌گونه‌ای با نام آشنای مسلم بن عقیل در نهمین روز مهر ماه با رمز یا ابوالفضل‌العباس در جبهه‌ی میانی (منطقه سوم، مندلی) با تلاش ایثارگرانه‌ی رزمندگان ارتش به‌خصوص تیپ ۵۵ هوایرد شیراز و سپاه پاسداران و نیروهای بسیج در جبهه‌ها آغاز گردید و با پایداری و پایمردی نیروهای خودی، ارتفاعات مشرب به شهر مندلی عراق و پاسگاه‌های مرزی ایران از لوث وجود دشمن پاک شد. پس از آن در دهم آن، جبهه‌های جنوب (جنوب شرقی دهلران، غرب عین خوش، شریانی، زبیدات، بیات) با دربار مقدس پیام‌آور عاشورا، حضرت زینب (س) و با عملیات محرم شاهد تلاش دیگری بود که در آن ضمن انهدام شمار زیادی از تجهیزات و وسایل ارتش عراق، ۵۵۰ کیلومتر مربع از خاک عراق به دست نیروهای خودی و اسلامی افتاد و وجود دشمن پاک‌سازی شد و حدود سیصد کیلومتر مربع از خاک عراق از جمله منابع نفتی موسیان و بیات و حوضچه‌های نفتی زبیدات و تلمبه‌خانه و هفتاد حلقه چاه نفت تحت کنترل نیروهای ایران قرار گرفت. پس آنگاه متجاوزین که باز در پی توفیق نیروهای ایران در عملیات نظامی، حیات خود را در خطر می‌دیدند در واکنش جنایت‌بار دیگری در بیست و هشتمین روز اردیبهشت، دزفول را به موشک بستند و ۶۲ نفر را به شهادت رساندند و ۲۸۷ نفر را مجروح نمودند.

در آخرین ماه‌های سال ۶۱ در هجدهمین روز بهمن، فجر دمیدن گریست و عملیات والفجر مقدماتی با رمز یا الله یا الله یا الله در منطقه‌ی جنوب (فکه - چزابه) آغاز شد که به آزادسازی و تسخیر پاسگاه‌های سویله، صفریه، رشیده، طاووسیه، وهب و کرامه انجامید. به هر حال باید گفت در چهار ماه اول سال ۱۳۶۱ پیروزی‌های بسیار درخشان و سرنوشت‌سازی به‌دست آمد و نیروهای متجاوز عراق تا حوالی مرز عقب رانده شدند اما در هشت ماهه‌ی بعد، با وجود اجرای چهار نبرد در سطح بسیار وسیع، نیروهای ایرانی تا حدودی موفق به کشاندن

نبرد به عمق سرزمین عراق شدند و این حرکت نیروهای ایرانی سبب گشت، پشتیبانان صدام حسین و آتش افروزان این جنگ بدانند نیروهای ایران علی‌رغم کمبود توان رزمی در مقایسه با پشتیبانی‌های عظیم ابزاری و دلاری شیوخ عرب و قدرت‌های شرق و غرب، مصمم هستند با هرگونه امکاناتی که داشته باشند، عملیات آفندی را بر علیه اشغالگران ادامه دهند. زیرا اصل مسلم نظامی در جنگ را برای به‌دست آوردن پیروزی اجرای عملیات آفندی می‌دانستند. بر اساس همین تدبیر ارتش جمهوری اسلامی ایران و سایر یگان‌های رزمنده تلاش می‌کردند با نبردهای هوایی، ضربات پیاپی بر ارتش عراق وارد سازند و با بهره‌گیری از برتری نیروی انسانی، از کمی و کمتی نسبت به ارتش عراق، قدرت مقاومت و جنگ‌جویی افراد در ارتش، عراق را تضعیف نمایند که سال ۶۱ را می‌توان اوج اجرای این خواسته و این مشی عملیاتی دانست و این‌گونه است که باید سال ۶۱ را سال سربلندی و سرفرازی نیروهای مدافع میهن اسلامی نامید.

معرفی نویسنده‌ی اثر:

سرتیپ ۲ ستاد فرهاد بهروزی در سال ۱۳۷۲ در شهر تهران متولد شد و پس از اخذ دیپلم ریاضی از دبیرستان مروی، در تاریخ یکم بهمن ۱۳۷۷ وارد دانشکده‌ی افسری گردید و در یکم مهرماه ۱۳۵۰ با رسته‌ی پیاده فارغ‌التحصیل شد و در طول مدت خدمت در ارتش موفق به طی دوره‌های مقدماتی پیاده، چتربازی، مربی رشت سقوط آزاد، زبان انگلیسی، موشک‌انداز تاو، دوره‌ی عالی و دانشکده‌ی فرماندهی و ستاد گردید و به‌منظور ارتقاء سطح دانش علمی و عملی از خلال مأموریت‌های نظامی به کشورهای آمریکا، انگلیس، ترکیه، پاکستان و هند اعزام شده است.

وی در مشاغلی چون فرمانده دسته‌های پیاده و ادوات و موشک تاو، فرمانده گروهان‌های پیاده و ارکان و آماد‌های هوایی و معاون گردان پیاده و فرمانده گردان پیاده‌ی هوابرد در تیپ ۵۵ هوابرد شیراز و افسر آموزش و افسر عملیات رکن سوم لشکر ۲۳ نیروی مخصوص و فرمانده تیپ ۱ لشکر ۲۱ حمزه، جانشین لشکر ۲۳ نیروی مخصوص، فرمانده لشکر ۲۳، جانشین فرماندهی قرارگاه غرب و جانشین معاون آموزشی فرماندهی نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران انجام وظیفه نموده است. وی بیش از ۱۳۰ ماه در مناطق مختلف

عملیاتی جنوب، غرب و شمال غرب حضور داشته و در مأموریت‌های مختلف پاک‌سازی و جنگ تحمیلی در معیت یگان‌های سازمانی خود، تیپ ۵۵ هوابرد شیراز، تیپ ۱ لشکر ۲۱ حمزه و لشکر ۲۳ نیروی مخصوص و قرارگاه غرب، در عملیات بزرگی چون فتح‌المبین، بیت‌المقدس، آزادسازی سوسنگرد، عملیات شهید مدنی، مسلم بن عقیل، قادر، والفجر ۱ و ... شرکت جسته است.

سرتیپ ۲ بهروزی در مدت حضور در کسوت نظامی‌گری بیش از ۲۰ بار مورد تشویق قرار گرفته، دریافت ۳ سال ارشدیت به‌علت فعالیت‌های عملیاتی و علمی و همچنین تشویق در کمپین رزایی نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران به‌جهت کسب رتبه‌ی ممتاز در سال ۱۳۷۰ را در کارنامه دارد. او در نهایت یک سال پس از کسب این رتبه در سال ۱۳۷۸ مفتخر به دریافت فرمان بازنشستگی از کسوت سربازی - که نه از خدمت سربازی - گردید و کماکان خود را سرباز سنجید و پژوهش یک سرباز می‌داند.

فعالیت‌های مرکز پژوهش‌های دفاع مقدس نواجا تا امروز:

این کتاب مانند ۲۹ جلد گذشته حاصل تلاش امیران بازنشسته و فرماندهان زمان جنگ با حمایت کارگروهی و جمعی کارکنان پاور و وظیفه‌ی مرکز پژوهش‌های دفاع مقدس نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

لازم به توضیح است که تا زمان چاپ جلد ۲۹ گردآوری و تدوین مشروح حوادث ۱۰۳ ماه جنگ از ۵۹/۶/۱ تا ۶۷/۱۲/۲۹ در ۱۰۲ جلد با عدوین مدعی شرح زیر انجام گرفته است.